

Regeringens proposition

2007/08:86

Spärrmöjligheter för telefonitjänster

Prop.
2007/08:86

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2008

Fredrik Reinfeldt

Nyamko Sabuni
(Integrations- och jämställdhetsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Syftet med ändringarna är att förbättra abonnenters möjligheter att kontrollera sina telefonikostnader och skydda sig mot obehöriga eller andra oönskade uppringningar.

Förslaget innebär att alla operatörer som tillhandahåller allmänna telefonitjänster ska vara skyldiga att även tillhandahålla två särskilda spärrtjänster. Den ena tjänsten ska göra det möjligt för abonnenter att spärra sitt abonnemang mot uppringning av vissa nummer och samtal. Den andra tjänsten ska möjliggöra att en anslutning spärras om operatörens fordran mot abonnenten överskrider en av abonnenten på förhand bestämd kreditgräns.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	4
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Bakgrund	8
4.1	Elektronisk kommunikation	8
4.1.1	Telefoni	8
4.1.2	Datakommunikation	8
4.2	Modemkapning	9
4.3	EG-direktiven på området för elektronisk kommunikation	9
4.4	Lagen om elektronisk kommunikation	10
5	Överväganden och förslag	11
5.1	Allmänt om behovet av åtgärder	11
5.2	Åtgärder som kan vidtas mot obehörig uppringning	12
5.2.1	Åtgärder för att begränsa möjligheterna och de ekonomiska drivkrafterna att ägna sig åt modemkapning	12
5.2.2	Åtgärder för att skydda abonnentens anslutning	13
5.2.3	Åtgärder för att begränsa den skada obehörig uppringning ger upphov till	14
5.3	Delar av utredningens förslag bör genomföras	14
5.4	Spärning av vissa nummer eller samtal	17
5.5	Spärning vid överskridande av kreditgräns	19
5.6	Tjänsterna ska tillhandahållas avgiftsfritt	22
6	Konsekvenser	23
7	Ikraftträdande	25
8	Författningskommentar	25

Bilagor

Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Konsumentskydd vid modemkapning	27
Bilaga 2	Betänkandets författningsförslag	28
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	34
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	35
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	38
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2008	39
	Rättsdatablad	40

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2007/08:86

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Prop. 2007/08:86

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 5 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 5 kap. 7 a och 7 b §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

3 §

Den som enligt 1 § första stycket 2 skall tillhandahålla tillgång till allmänt tillgängliga telefonitjänster skall på begäran av en abonnent avgiftsfritt spärra vissa typer av utgående samtal eller nummer.

Den som enligt 1 § första stycket 3 eller 4 skall tillhandahålla abonnentförteckningar och upplysningstjänster skall behandla erhållen information på ett icke-diskriminerande sätt.

Den som enligt 1 § första stycket 3 eller 4 ska tillhandahålla abonnentförteckningar och upplysningstjänster ska behandla erhållen information på ett icke-diskriminerande sätt.

4 §

Den som enligt 1 § skall tillhandahålla en tjänst får i tillämpliga fall åläggas skyldighet att

1. kostnadsfritt avbryta en allmänt tillgänglig telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt, om fordran mot abonnenten överstiger ett belopp som är angivet av abonnenten på förhand och abonnenten inte begär att tjänsten ändå skall tillhandahållas,

2. tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,

3. göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt

4. tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

Den som enligt 1 § ska tillhandahålla en tjänst får i tillämpliga fall åläggas skyldighet att

1. tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,

2. göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt

3. tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

Taxor som avses i första stycket 2 skall göras allmänt tillgängliga.

En abonnent skall i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av allmänt tillgängliga telefonitjänster informeras om sin rätt enligt första stycket 1 och skall under löpande avtalsperiod ha rätt att kostnadsfritt ändra angivet belopp. Att tjänsten avbryts skall inte hindra abonnenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

Taxor som avses i första stycket 1 ska göras allmänt tillgängliga.

Prop. 2007/08:86

7 a §

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska på begäran av en abonnent avgiftsfritt spärra vissa nummer eller typer av utgående samtal.

En abonnent ska i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av en allmänt tillgänglig telefonitjänst informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra spärrningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Den som har förpliktats att tillhandahålla en tjänst enligt 1 § första stycket 2 får inte undantas från skyldigheten.

7 b §

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska avgiftsfritt ge abonnenten en möjlighet att få tjänsten spärrad vid ett belopp som abonnenten anger på förhand. När fordran mot abonnenten överstiger det angivna beloppet ska tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om abonnenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas.

Att tjänsten avbryts ska inte hindra abonnenten från att ringa

nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal. Prop. 2007/08:86

En abonnent ska i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av en allmänt tillgänglig telefonitjänst informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra angivet belopp.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

Med stöd av regeringens bemyndigande tillkallade chefen för Justitiedepartementet i februari 2004 en särskild utredare med uppdrag att bl.a. överväga om det behövs någon förstärkning av konsumentskyddet då omkoppling av abonnentens uppkoppling till Internet skett till ett dyrare nummer utan abonnentens medgivande, s.k. modemkapning (dir. 2004:10).

I mars 2005 överlämnade utredaren delbetänkandet Konsumentskydd vid modemkapning (SOU 2005:20). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig hos Integrations- och jämställdhetsdepartementet (dnr IJ2007/84/KO).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 29 juni 2006 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Efter lagrådsgranskningen har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Bakgrund

4.1 Elektronisk kommunikation

Elektronisk kommunikation innebär överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektriska överföringsmedier. Signalerna bygger på data i analog eller digital form. Innehållet i data kan vara t.ex. text, ljud, bild och kombinationer av dessa. Elektronisk kommunikation omfattar således telefoni, datakommunikation samt radio och TV. En tydlig trend är att dessa sektorer gradvis växer samman. Detta sker genom att olika tekniker och infrastrukturer för kommunikation och tjänster sammansmälter, så att det exempelvis är möjligt att telefonera via datorn eller se på TV i mobiltelefonen.

Ansvarig myndighet för sektorn elektronisk kommunikation är Post- och telestyrelsen och den huvudsakliga regleringen finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

4.1.1 Telefoni

Fast telefoni är telefoni som man får tillgång till genom en fast anslutning i t.ex. hemmet. Vid fast telefoni sker kommunikationen via fasta nät. Sedan 1999 är det möjligt för slutanvändare att välja en annan operatör för sina samtal än den som tillhandahåller själva abonnemanget (s.k. förval). Sedan 2005 är det möjligt för slutanvändare att också flytta sitt abonnemang till annan operatör än TeliaSonera. Vid årsskiftet 2006/07 fanns det 5 551 000 fasta telefoniabonnemang i Sverige. Omkring 26 procent av kunderna hade sitt abonnemang hos en annan operatör än TeliaSonera.

Mobiltelefoni är telefoni där kommunikationen sker med hjälp av radiovågor i stället för via ett fast nät. Utöver taltelefoni-tjänster erbjuds också olika tjänster som medger överföring av text och bild där sms (Short Message Service) utgör ett exempel. Vid årsskiftet 2006/07 fanns det 9 697 000 mobilabonnemang i Sverige. Marknaden domineras av ett fåtal mobiloperatörer (främst TeliaSonera, Tele2 och Telenor) som äger egna nät, medan de operatörer som endast tillhandahåller samtalstjänster står för cirka tre procent av abonnemangen.

4.1.2 Datakommunikation

Tillträde till Internet kan fås via modemuppkoppling av ett fast telefonabonnemang (s.k. uppringd access) eller via bredbandsuppkoppling, som förutsätter ett separat abonnemang och ger högre överföringshastighet (s.k. fast access). Modemuppkoppling sker främst via det kopparkabelbaserade accessnätet, som används för den fasta telefontrafiken, medan överföringen vid bredbandsuppkoppling kan ske t.ex. via det vanliga accessnätet, via fibernät eller via kabel-TV-nät.

Enligt Post- och telestyrelsens rapport, Svensk telemarknad 2006, hade hösten 2006 cirka 81 procent av alla individer i åldern 16–75 år tillgång till Internet i hemmet. Av Internetkunderna har ungefär hälften uppringd anslutning (modem- eller ISDN-uppkoppling) och hälften fast anslutning

(bredbandsuppkoppling, t.ex. ADSL). De fasta anslutningarna har ökat varje år under 2000-talet, medan de uppringda anslutningarna minskat. Emellertid minskar för närvarande inte de uppringda modemanslutningarna i motsvarande mån som de fasta ökar, vilket enligt Post- och telestyrelsen kan bero på att många väljer att behålla modemanslutningen vid sidan av sin fasta anslutning.

4.2 Modemkapning

Konsumentverket har under lång tid mottagit klagomål från abonnenter om onormalt höga telefonkostnader. Under åren 2003 och 2004 skedde en markant ökning beroende på s.k. modemkapning.

Modemkapning är ett problem som i första hand drabbar den som har uppringd anslutning till Internet. För att anslutning till Internet skall kunna ske måste telefonabbonenten ha ett s.k. modem, som kopplas mellan abonnentens dator och ett telefonjack. Modemet möjliggör överföring av digitala data över det analoga telenätet. Genom modemet ringer datorn upp Internetleverantörens modempool, vilket ger användaren tillträde till Internet via en webbserver. Kostnaden för uppkoppling till Internet via modem debiteras i regel enligt samma taxa som för telefonsamtal till nationella geografiska nummer, dvs. som för vanliga inrikesnummer.

Modemkapning innebär att ett uppringningsprogram (en s.k. dialler) utan abonnentens vetskap laddas ner på ett medel för distanskommunikation (oftast en dator). Programmet kopplar bort abonnentens vanliga uppkoppling mot Internetleverantörens modempool och ringer i stället upp ett annat, ofta betydligt dyrare, betal-, utlands- eller satellitnummer.

När en abonnent drabbas av modemkapning innebär det att teleoperatören debiterar abonnenten för den dyra uppkopplingen till betal-, utlands- eller satellitnummer i stället för den vanliga inrikestaxan, vilket kan leda till mycket höga debiteringar på telefonräkningen.

4.3 EG-direktiven på området för elektronisk kommunikation

Tillhandahållandet av nät och tjänster för elektronisk kommunikation regleras ytterst av de direktiv som Europeiska unionen antog 2002 i syfte att harmonisera gemenskapens gällande lagstiftning på området.

De direktiv som främst är av betydelse i detta sammanhang är Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 108, 24.4.2002, s. 51, Celex 32002L0022), det s.k. USO-direktivet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 108, 24.4.2002 s. 33, Celex 32002L0021), det s.k. ramdirektivet, och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikations-

Ramdirektivet innehåller grundläggande formella bestämmelser för tillämpningen av övriga direktiv om elektronisk kommunikation.

Auktorisationsdirektivet har till syfte att harmonisera och förenkla de villkor som gäller för auktorisation av nät och tjänster, så att de lättare kan tillhandahållas inom gemenskapen. Särskilda tillstånd att bedriva verksamhet inom området elektronisk kommunikation ska inte längre få förekomma, men en medlemsstat kan införa bestämmelser om anmälningsplikt. Till auktorisationen får knytas vissa villkor som anges i del A i bilagan till direktivet.

Den övergripande målsättningen med USO-direktivet är att genom effektiv konkurrens och valmöjligheter dels säkerställa att det i hela gemenskapen finns tillgång till allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster av god kvalitet, dels hantera situationer där slutanvändarens behov inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden. Direktivet anger att vissa tjänster ska vara samhällsomfattande och fastställer särskilda användar- och konsumentrelaterade rättigheter. Samhällsomfattande tjänster definieras som det minimiutbud av tjänster av viss angiven kvalitet som ska vara tillgängliga för användare oavsett var de befinner sig och till ett överkomligt pris. Direktivet bygger på tanken att det i första hand är marknaden som ska se till att de tjänster som behövs finns tillgängliga för abonnenterna till ett överkomligt pris. Om det behövs för att vissa samhällsomfattande tjänster ska finnas tillgängliga till ett överkomligt pris, får någon lämplig operatör (en s.k. USO-operatör) förpliktas att tillhandahålla sådana tjänster.

Kravet på ett överkomligt pris för den enskilde användaren står i samband med dennes möjlighet att överblicka och kontrollera sina utgifter. Enligt artikel 10.2 i USO-direktivet ska användarna genom tillhandahållande av vissa tjänster tillförsäkras möjlighet att kontrollera sina utgifter. De tjänster som omfattas anges i bilaga I till direktivet och innebär exempelvis att abonnenten ska ha möjlighet till specificerade räkningar och förhandsbetalning av abonnemang samt ha möjlighet att spärra nummer.

4.4 Lagen om elektronisk kommunikation

I Sverige har direktiven i huvudsak genomförts genom lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK). I lagen finns bestämmelser om nät, tillträde, samtrafik, tillsyn m.m. I lagens femte kapitel finns bestämmelser om tjänster till slutanvändare. De samhällsomfattande tjänsterna regleras i 5 kap. 1–6 §§. I Sverige är det Post- och telestyrelsen som fattar beslut om vilken operatör som ska förpliktigas att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. I ett sådant beslut har TeliaSonera Sverige AB förpliktats att till överkomligt pris uppfylla rimliga krav på anslutning till en fast nätanslutningspunkt enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 LEK (Post- och telestyrelsens beslut den 19 augusti 2005, dnr 05-1072/23). Länsrätten upphävde emellertid beslutet i dom den 5 februari 2007 (mål nr 20546-05) vilket innebär att det inte finns någon USO-operatör utsedd.

I enlighet med USO-direktivet ska abonnenten ges möjlighet att kontrollera sina utgifter och att styra sin konsumtion. Detta sker bl.a. genom bestämmelserna om skyldigheter som åläggs företag som utses att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster (USO-operatör). Exempelvis ska en sådan operatör ge abonnenter en möjlighet att spärra sitt abonnemang mot vissa samtal eller nummer (5 kap. 3 § första stycket LEK) och ge abonnenten tillgång till en tjänst som innebär att anslutningen spärras, om fordran mot abonnenten uppgår till en på förhand bestämd kreditgräns (5 kap. 4 § första stycket 1 LEK).

Endast en eventuell USO-operatör omfattas således i dag av dessa skyldigheter. En annan skyldighet som också har betydelse för abonnentens möjlighet att kontrollera sina utgifter är skyldigheten att tillhandahålla abonnenter specificerade telefonräkningar (5 kap. 7 § första stycket 4 LEK). Denna bestämmelse omfattar dock alla som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster och inte bara en USO-operatör.

5 Överväganden och förslag

5.1 Allmänt om behovet av åtgärder

Marknaden för elektroniska kommunikationer omsätter i slutledet miljardbelopp och konsumenternas kostnader för bl.a. telefoni och datakommunikation utgör en allt större andel av hushållens kostnader. Sedan slutet av 1990-talet har Konsumentverket mottagit många telefonikostnader och samtal från konsumenter som fått oväntat höga telefonikostnader. Telefonen används i allt större utsträckning till annat än kommunikation, t.ex. köp av tjänster, vilket är en av orsakerna till de ökade kostnaderna. Höga telefonikostnader kan bero på att barn utnyttjat telefonen till dyra tjänster eller att abonnenter genom olika otillbörliga metoder, såsom modemkapning och försåtliga sms, lurats att exempelvis ringa upp dyra nummer eller att telefonen blivit stulen och använts av obehöriga. Särskilt modemkapningsproblematiken har tydliggjort det bristande konsumentskyddet på området. Enligt Konsumentverket har 10 000-tals abonnenter drabbats av höga telefonikostnader i samband med modemkapning. I många fall har kunderna bestritt fakturorna från såväl operatörer som andra företag. Frågan om abonnentens betalningsansvar vid misstänkt modemkapning har prövats av Allmänna reklamationsnämnden och i allmän domstol med varierande resultat för abonnenten. Marknadsdomstolen har prövat frågor om förfarandet vid modemkapning. Tusentals polisanmälningar har också gjorts i Sverige med anledning av misstänkt bedrägeri eller försök till bedrägeri genom modemkapning. Modemkapning bedömdes i en gemensam rapport år 2003 av Konsumentverket, Konkurrensverket och Post- och telestyrelsen som det enskilt största konsumentproblemet på teleområdet.

Sedan problemet med modemkapning uppmärksammades har regeringen i början av 2004 tagit initiativ till den nu behandlade utredningen och till seminarier med företrädare för branschen och med de myndigheter som har ansvar för frågor som berör denna bransch, i syfte

att klargöra vilka åtgärder som kan vidtas för att förhindra och begränsa oväntat höga telefonkostnader. Sedan utredningen slutförde sitt uppdrag har problemet med modemkapning minskat avsevärt. Den tekniska utvecklingen går dock snabbt och det är inte möjligt att förutse vilka eventuella nya risker som kan komma att uppstå på området. Även andra orsaker än modemkapning kan, som ovan nämnts, redan i dag leda till oväntat höga telefonkostnader.

5.2 Åtgärder som kan vidtas mot obehörig uppringning

Utredningen har redogjort för vilka åtgärder som kan vidtas mot modemkapning. Av dessa har vissa redan vidtagits av branschen eller av myndigheter. Många av de åtgärder som kan vidtas eller har vidtagits för att skydda abonnenter mot modemkapning kan också ha betydelse för möjligheterna att skydda sig mot annan obehörig uppringning.

Åtgärder som kan vidtas mot modemkapning kan huvudsakligen delas upp i tre kategorier: åtgärder i syfte att begränsa möjligheterna och de ekonomiska drivkrafterna att ägna sig åt modemkapning, åtgärder som har till syfte att på olika sätt skydda abonnenternas anslutning samt slutligen åtgärder som syftar till att begränsa den skada som obehörig uppringning kan leda till.

5.2.1 Åtgärder för att begränsa möjligheterna och de ekonomiska drivkrafterna att ägna sig åt modemkapning

Så länge det finns en möjlighet att förhållandevis enkelt tjäna pengar på modemkapning är det svårt att få sådan verksamhet att upphöra. Genom att göra det svårt eller olönsamt för någon att ägna sig åt modemkapning angrips grunden till problemet. Exempel på sådana åtgärder är dels operatörernas säkerhetsarbete, dels myndigheters och domstolars möjligheter att begränsa näringsidkares användning av vissa metoder. Såväl operatörer som myndigheter, domstolar och även banker har under de senaste åren vidtagit åtgärder som bidragit till att försvåra modemkapning.

Säkerhetsarbetet hos teleoperatörerna har lett till att utgående automatisk samtalstrafik till ett stort antal destinationer, nummerserier eller nummer har spärrats. Ett problem är dock att när vissa destinationer eller nummer har spärrats, är det i regel bara en tidsfråga innan nya destinationer eller nummer börjar användas i stället. Både Post- och telestyrelsen och Datainspektionen har initierat tillsynsärenden mot näringsidkare som misstänkts ligga bakom bedrägerierna. Internationellt samarbetar olika länders tillsynsmyndigheter inom ramen för Internationella teleunionen för att komma till rätta med problemet. Modemkapning sker emellertid ofta med användning av nummer i länder där både regelverket och tillsynen kan antas vara bristfälliga och där Internationella teleunionen inte har några befogenheter att ingripa mot enskilda operatörer.

Även domstolarnas avgöranden har betydelse för modemkaparnas möjligheter att fortsätta sin verksamhet. Marknadsdomstolen har exempelvis bedömt att delar av det förfarande som används vid modem-

kapning strider mot bl.a. marknadsföringslagens (1995:450) bestämmelser. Marknadsföringen har därmed bedömts otillbörlig och förbjudits. Frågan om abonnenters betalningsansvar för obehöriga uppringningar har också varit föremål för rättslig prövning. Även om rättstillämpningen inte är helt tydlig, tyder mycket på att det är svårt att i domstol hävda en fordran som uppkommit genom modemkapning. Modemkapning har också lett till tusentals polisanmälningar och kan vara straffbart som dataintrång eller bedrägeri. De förundersökningar som hittills har inletts har emellertid lagts ned med hänvisning till att brott inte har kunnat styrkas. Svårigheterna vid lagföring tycks vara hänförliga till att det handlar om resurskrävande utredningar som kräver särskilda tekniska kunskaper och att det kan vara svårt att säkra bevisning om brott.

I lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt finns bestämmelser som ålägger banker och andra finansiella institut att vidta åtgärder för att förhindra att pengar som härrör från brott förs in i det finansiella systemet. I december 2003 sade Nordea Bank Sverige AB upp mellan 50 och 100 postgirokonton tillhörande företag som misstänktes syssla med bl.a. modemkapning. Denna åtgärd anses ha haft stor effekt för att motverka problemet.

I ett antal europeiska länder har möjligheten att använda uppringningsprogram för att säkerställa betalning begränsats i lag. Sådan användning kan vara förbjuden, vara föremål för tillståndskrav eller förenad med krav på hur innehållstjänsterna får tillhandahållas. En annan möjlig åtgärd är att försöka förändra villkoren i operatörernas avtal om internationell teletrafik. I dag är en operatör i utlandet som medverkar till modemkapning praktiskt taget garanterad ersättning även för uppringning som uppstått genom brott. Genom att i avtalen reglera frågan om betalningsansvar vid brottslig användning av telenätet skulle det ekonomiska incitamentet att ägna sig åt modemkapning kunna minska. Svårigheterna att bevisa att modemkapning inträffat och det stora antalet avtal gör dock denna åtgärd svår att genomföra.

5.2.2 Åtgärder för att skydda abonnentens anslutning

För den enskilde abonnenten är åtgärder som skyddar den egna anslutningen ofta det mest effektiva skyddet mot intrång. Sådana åtgärder medför visserligen inte att exempelvis modemkapning i sig upphör, men den enskilde abonnenten kan undgå att drabbas.

Genom att användaren iakttar försiktighet vid användning av Internet, särskilt i samband med nedladdning av program, kan abonnenten minska risken för att ett uppringningsprogram installeras. Genom information om riskerna vid användning av Internet och om de möjligheter man har att skydda sig, kan abonnenternas säkerhetstänkande ökas. Operatörer och Internetleverantörer tillhandahåller i allmänhet sådan information på sin webbplats. I december 2004 genomförde Konsumentverket och Post- och telestyrelsen tillsammans med några större operatörer en informationskampanj om modemkapning. Eftersom nedladdning av uppringningsprogram ibland skett helt utan användarens vetskap är säkerhetstänkandet dock inte ett tillräckligt skydd. Uppkoppling mot nya nummer kan motverkas på olika sätt. Ett sätt är att abonnenten spärrar sitt abon-

nemang mot automatisk uppringning av dyra utlands-, satellit- och betal-samtal, en möjlighet som erbjuds av många operatörer. Ett annat skydd som erbjuds av vissa operatörer är att en särskild kod måste slås vid uppringning av destinationer som har använts vid modemkapning. Genom att installera en programvara (t.ex. Bluffstopparen, som tidigare tillhandahölls av Konsumentverket via dess hemsida) eller en hårdvarulösning som förhindrar att datorn utan användarens godkännande ringer upp andra nummer än Internetleverantörens, kan modemkapning förhindras. Valet av operativsystem, brandväggar och virusprogram kan också ha en viss betydelse för risken att råka ut för modemkapning. Sådana åtgärder ger emellertid inget heltäckande skydd.

5.2.3 Åtgärder för att begränsa den skada obehörig uppringning ger upphov till

Även om en abonnent utsätts för modemkapning kan följderna av det obehöriga utnyttjandet (i allmänhet mycket höga telefonkostnader) förebyggas, framför allt genom kreditgränser för abonnemang och varningssystem vid höga debiteringar.

Ett fåtal operatörer i Sverige erbjuder i dag, mot en avgift, sina kunder en tjänst som innebär att abonnemanget spärras vid överskridande av en viss kreditgräns som på förhand har bestämts av abonnenten. Abonnenten har med en sådan lösning möjlighet att själv begränsa kreditutrymmet och därmed sin kreditrisk. Har kreditgränsen uppnåtts kan abonnenten i allmänhet begära hos operatören att även fortsättningsvis kunna ringa, t.ex. med användning av en säkerhetskod.

Flera operatörer har utarbetat varningssystem, som slår larm när debiteringen av en abonnents uppringning överstiger ett visst belopp. Operatören kontaktar då abonnenten för att kontrollera att det verkligen är fråga om behörig uppringning eller kräver betalning av det upplupna beloppet. Genom sådana varningssystem skyddas abonnenten mot höga kostnader, men också operatören mot kreditförluster.

5.3 Delar av utredningens förslag bör genomföras

Regeringens bedömning: Utredningens förslag om en ny lag om reglering av uppringningsprogram bör inte genomföras.

Regeringens förslag: En skyldighet för alla operatörer att tillhandahålla vissa spår tjänster införs.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utöver förslaget om en skyldighet för alla operatörer att tillhandahålla vissa spår tjänster föreslår utredningen att det införs en lag om åtgärder mot vissa uppringningsprogram, varigenom möjligheten att använda uppringningsprogram för att säkra betalning regleras. Detta ska vara tillåtet endast om omkopplingen av modem sker till ett nummer som ingår i en för ändamålet särskilt avsatt, förhandsspärrad, serie. Abonnenter ska inte vara betalningsskyldiga för fordran som uppstått när ett uppringningsprogram använts i strid med bestämmelsen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser instämmer i utredningens slutsatser och är positiva till eller har ingen erinran mot utredningens förslag. *Branschorganisationen Morgan, Tele2 Sverige AB, Vodafone Sverige AB* (numera *Telenor*), *Stiftelsen Etiska rådet för Betaltelejtjänster* och *Modern Times Group* har dock ifrågasatt behovet av den föreslagna regleringen av uppringningsprogram. *Juridiska Fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att redan gällande avtalsrätt ger ett tillräckligt skydd i fråga om betalningsansvar vid obehörig uppringning. *Post- och telestyrelsen* anser att de föreslagna bestämmelserna bör samlas i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) medan *Konsumentverket* anser att utredningens förslag inte är tillräckligt långtgående och att regleringen bör skärpas ytterligare.

Skälen för regeringens bedömning: Modemkapning är ett av de Internetrelaterade säkerhetsproblem som under senare år har fått mest uppmärksamhet både i Sverige och utomlands och var enligt Konsumentverket det enskilt största konsumentproblemet i modern tid. Problemet har dock under de fyra senaste åren minskat betydligt i omfattning.

Det säkerhetsarbete som bedrivs både nationellt och internationellt av operatörer och tillsynsmyndigheter, liksom de åtgärder som har vidtagits av andra myndigheter och av banker för att hindra oseriösa aktörer på marknaden, har starkt bidragit till att minska risken för modemkapning. Även de informationskampanjer om Internetsäkerhet och de möjligheter som abonnenter har att skydda sig mot modemkapning kan antas ha bidragit till utvecklingen. En annan orsak till minskningen är att allt fler Internetanvändare skaffar fast anslutning till Internet i stället för en uppringd modemanslutning.

I lagrådsremissen, där vissa ändringar i LEK föreslogs, uttalade regeringen att det fanns ett behov av att överväga om ytterligare åtgärder kunde vidtas för att skydda abonnenter mot modemkapning. Regeringen gjorde dock den bedömningen att utredningens förslag i denna del krävde ytterligare överväganden innan det kunde läggas till grund för lagstiftning. Sedan dess har problemet med modemkapning, och därmed också behovet av att reglera användningen av uppringningsprogram, minskat i sådan omfattning att en reglering inte längre framstår som motiverad. Regeringen gör därför den bedömningen att utredningens förslag i denna del inte ska genomföras. Regeringen anser dock att det med anledning av den snabba tekniska utvecklingen, som gör det svårt att förutse vilka nya risker som kan uppstå, finns anledning att gå vidare med utredningens förslag i den del som rör abonnenters spärrmöjligheter. En sådan möjlighet kan ge ett skydd mot att drabbas ekonomiskt, oberoende av vad som orsakat de oväntat höga kostnaderna.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller modemkapning till utlands- och satellitnummer är det regeringens uppfattning att den typ av åtgärder som kan vidtas för att skydda abonnentens anslutning är mycket effektiva. Som berörts ovan kan en abonnent skydda sig genom mjuk- och hårdvarulösningar som antingen förhindrar nedladdningen av uppringningsprogram eller den obehöriga uppringning som ett uppringningsprogram kan orsaka. Emellertid ger också vissa tjänster som en del operatörer erbjuder sina kunder ett bra skydd. Främst gäller det tjänsten som innebär att abonnemanget spärras för uppringning av just utlands- och satellitnummer. Tjänsten som innebär att abonnentens anslutning

spärras om fordran på abonnenten uppgår till en viss på förhand avtalad kreditgräns ger abonnenten goda möjligheter att begränsa skadan vid alla former av obehörigt utnyttjande. De nu berörda tjänsterna kan i dag med stöd av 5 kap. 3 § första stycket respektive 5 kap. 4 § första stycket 1 LEK åläggas en USO-operatör. Med dessa tjänster kan abonnenter genom egna åtgärder minska riskerna för och följderna av obehörigt utnyttjande såsom modemkapning. En del operatörer, men inte alla, erbjuder redan sina abonnenter dessa spärrtjänster, vilket innebär att ett stort antal abonnenter inte har möjlighet att kontrollera sina utgifter på ett tillfredsställande sätt. För många abonnenter kan en oväntat hög debitering innebära en mycket stor påfrestning på den egna ekonomin och det är därför inte tillfredsställande att inte alla abonnenter har möjlighet att välja en övre gräns för sitt eller barnens abonnemang. Det är därför angeläget att förstärka abonnentens möjligheter i detta avseende. Tillgången till de nu berörda tjänsterna framstår enligt regeringens mening som så grundläggande att en skyldighet för alla operatörer att tillhandahålla sådana tjänster bör införas.

Som ovan nämnts anger auktorisationsdirektivet vilka skyldigheter som får knytas till auktorisationerna. Listan över skyldigheterna är uttömmande. I del A i bilagan till direktivet anges att bland de villkor som får knytas till allmänna auktorisationer finns konsumentskyddsbestämmelser som är specifika för sektorn för elektronisk kommunikation, inbegripet villkor enligt USO-direktivet (punkten 8). I USO-direktivet anges de skyldigheter som får åläggas en USO-operatör. Frågan om det är förenligt med EG-regelverket att utvidga skyldigheter som gäller USO-operatörer till att gälla alla operatörer har behandlats i förarbetena till LEK (prop. 2002/03:110 s. 221 f.). Regeringen bedömde då att möjligheten i artikel 29.3 i USO-direktivet att utvidga skyldigheten avseende avstängning till att gälla alla företag ska tolkas som en tillåtande och inte begränsande bestämmelse. Som stöd för detta angav regeringen artikel 8.4 i ramdirektivet, enligt vilken medlemsländerna ska främja de intressen som medborgare i Europeiska unionen har, bl.a. genom att ett gott skydd för konsumenter i deras förhållande till leverantörer säkerställs (punkten b) samt ovan nämnda punkten 8 i del A i bilagan till auktorisationsdirektivet. Med stöd av detta resonemang ansåg regeringen att den i USO-direktivet intagna skyldigheten att tillhandahålla specificerade räkningar kunde utvidgas till att gälla alla operatörer (5 kap. 7 § första stycket 4 LEK).

När det gäller spärrning vid viss kreditgräns omfattas inte denna tjänst av USO-direktivets bilaga I. I förarbetena till LEK konstaterade emellertid regeringen att även om USO-direktivet inte uppställer krav på en sådan kreditgräns, så medger direktivet i artikel 32 att andra tjänster än de som definierats som samhällsomfattande kan göras allmänt tillgängliga, under förutsättning att inget ersättningssystem för särskilda företag införs (prop. 2002/03:110 s. 223). Regeringen ansåg därför att en bestämmelse om att en sådan skyldighet ska kunna åläggas den som förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster skulle införas.

Regeringen bedömer således att det med stöd av resonemanget ovan är förenligt med EG-regelverket att utvidga skyldigheten att tillhandahålla spärrning av nummer och samtal och skyldigheten att avbryta telefoni-

5.4 Spärrning av vissa nummer eller samtal

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska på begäran av en abonnent spärra vissa typer av utgående samtal eller nummer. Abonnenten ska informeras om spärrtjänsten i samband med att abonnemangsavtal tecknas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak förslaget eller lämnar det utan erinran. *Konsumentverket* anser att alla abonnemang på förhand ska vara spärrade mot betalsamtal, att alla operatörer ska tillhandahålla en kostnadsfri spärr mot utlandssamtal och att spärrar enbart ska kunna öppnas av abonnemangsinnehavaren. *Svenska IT-företagens Organisation* motsätter sig att en generell skyldighet att tillhandahålla spärrtjänster införs och anser att Post- och telestyrelsen bör utreda vilka spärrfunktioner som kan erbjudas och till vilken kostnad. *Vodafone Sverige AB* (numera *Telenor*) har ingen invändning mot spärr av samtal eller nummer men menar att det måste förtydligas om också betal-sms ska omfattas av bestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag: En skyldighet att erbjuda abonnenter en möjlighet att spärra abonnemanget mot vissa nummer och samtal kan enligt 5 kap. 3 § första stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) endast åläggas en operatör som förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Ingen operatör har i dag någon skyldighet att erbjuda denna tjänst (se avsnitt 4.4). I förarbetena till LEK diskuterades frågan om skyldigheten att spärra nummer och samtal borde omfatta alla operatörer (prop. 2002/03:110 s. 222). Regeringen uttalade då att den typ av samtal som skulle vara värdefullast för abonnenterna att kunna spärra var betalsamtal och att det förhållandet att endast TeliaSonera vid den tidpunkten hade möjlighet att spärra uppringning av betalsamtal starkt skulle förta nyttan av att införa en skyldighet till spärrning för alla förvalsooperatörer. Eftersom modemkapning till betalsamtal i praktiken har upphört och nu i stället sker till utlands- och satellitnummer, har de nyss angivna skälen för regeringens tidigare ställningstagande förlorat i styrka. Härtill kommer att Post- och telestyrelsen i februari 2005 beslutade att TeliaSonera ska ge andra operatörer möjlighet att erbjuda sina kunder fast abonnemang för telefoni. Flera förvalsooperatörer erbjuder numera sådana abonnemangsavtal och har därmed också en möjlighet att erbjuda spärr även för betalnummer.

Bestämmelserna i USO-direktivet om spärrning av vissa samtal eller nummer bygger på tanken att abonnenten genom egna åtgärder ska ha möjlighet att begränsa den kreditrisk som ett telefoniabonnemang i allmänhet innebär. Regeringen anser att det är viktigt att värna om abon-

nantens möjligheter att minimera risken för inte bara modemkapning, utan även annan oönskad användning av telefoniabonnemang. Problemet med oförutsedda höga telefonikostnader kan bero på att ett abonnemang använts för att ringa upp dyra nummer (betalnummer eller utlandsnummer) eller att abonnenten har använt tjänster som tillhandahålls t.ex. via s.k. Premium sms. I vissa fall har de dyra numren ringts upp utan abonnentens vetskap (t.ex. om telefonen stulits) eller av barn till den som tecknat abonnemang. Problemen skulle i många fall kunna undvikas om abonnenten hade en möjlighet att spärra sitt abonnemang mot vissa nummer eller samtal.

Även om de flesta operatörer på eget initiativ erbjuder en möjlighet till spärrning av dyrare nummer, såsom utlands- och satellitnummer, finns det operatörer som inte gör det. En sådan möjlighet har emellertid stor betydelse för abonnentens möjligheter att efter eget omdöme och genom egna åtgärder minimera risken för oönskad användning av telefoniabonnemanget, inte minst när föräldrar ingår avtal om abonnemang som används av deras barn. Starka skäl talar för att en skyldighet för operatörer att tillhandahålla spärrning av utgående samtal bör införas. Möjligheten till sådan kontroll av utgifterna framstår som så grundläggande vid ett kreditavtal att skyldigheten bör omfatta alla operatörer. Den bör inte heller inskränkas till uppringning från fast nätanslutningspunkt.

För att göra abonnenter uppmärksamma på möjligheterna att skydda sig mot exempelvis modemkapning eller annan obehörig eller oönskad uppringning är det av stor vikt att de informeras om sin rätt att spärra abonnemanget i detta avseende. Det bör därför åligga operatören att i samband med tecknande av abonnemangsavtal ge abonnenten denna information. Någon skyldighet att informera abonnenter som redan har löpande abonnemangsavtal föreskrivs inte i detta lagstiftningsärende, men sådan information bör lämpligen ges via exempelvis operatörsfakturer och operatörernas hemsidor.

En reglering av hur skyldigheten att tillhandahålla spärrmöjligheter ska fullgöras kan antas bli förhållandevis detaljrik och kan behöva ändras med anledning av de erfarenheter som görs och på grund av utvecklingen på telemarknaden. Regleringen bör därför huvudsakligen ske genom myndighetsföreskrifter. Eftersom den föreslagna skyldigheten införs i LEK är det Post- och telestyrelsen som bör utfärda sådana föreskrifter.

Det bör inte finnas någon begränsning i fråga om vilka slags nummer som kan spärras. Såväl nummer som ingår i en nummerplan som andra nummer bör således kunna spärras. Spärrning bör kunna omfatta vissa grupper av nummer, t.ex. en viss nummerserie eller nummer som föregås av det internationella prefixet, och vissa typer av samtal, t.ex. betalsamtal. Spärrning bör dock inte utformas så att abonnenten hindras från att ringa avgiftsfria nummer. För att möjligheten att spärra abonnemanget ska utgöra ett rimligt alternativ för abonnenten, bör det vara möjligt att koppla fram enstaka samtal till spärrade nummer, t.ex. genom användning av en säkerhetskod eller genom uppringning av telefonist. I den mån det är tekniskt möjligt bör abonnenten kunna undanta ett begränsat antal utlandsnummer som denne ringer ofta. Genom att exempelvis undanta utlandssamtal med låg samtalstaxa möjliggörs uppringning till ett stort antal länder med omfattande telefontrafik från Sverige, samtidigt som abonnenten är skyddad mot uppringning till dyra utlandsnummer.

Abonnten bör också kunna häva spärningen när han eller hon så Prop. 2007/08:86
önskar.

Det är regeringens uppfattning att skyldigheten att erbjuda nummer-spärr ska omfatta alla operatörer. Post- och telestyrelsen bör dock genom ett bemyndigande ges möjlighet att i föreskrifter besluta om undantag från skyldigheten. Undantag kan exempelvis föreskrivas om spärning av vissa nummer inte är möjlig på grund av tekniska hinder som operatörerna inte råder över eller för operatörer som endast har företagskunder. För att regleringen ska stämma överens med USO-direktivet ska en s.k. USO-operatör som förpliktats att tillhandahålla fast telefoni alltid erbjuda en sådan tjänst. Det bör därför framgå av regleringen att undantag från skyldigheten inte kan omfatta en sådan operatör.

5.5 Spärning vid överskridande av kreditgräns

Regeringens förslag: Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska avbryta denna tjänst om fordran mot abonnenten överstiger ett belopp som är angivet av abonnenten på förhand, om abonnenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas. Beloppsgränsen ska kunna ändras och spärningen får inte innebära att abonnenten hindras från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria nummer. Abonnenten ska informeras om spärrtjänsten i samband med att abonnemangsavtal tecknas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker eller har inga invändningar mot det. *Kammarrätten i Stockholm* anser att ett system i vilket abonnenten varnas när den överenskomna kreditgränsen är nära att överskridas bör övervägas. *Konsumentverket* anser att alla abonnemang automatiskt ska vara försedda med en kreditgräns som vid tecknandet av abonnemanget eller vid en senare tidpunkt kan ändras av abonnenten till högre eller lägre belopp. *Svenska IT-företagens Organisation* anser att Post- och telestyrelsen bör ges i uppdrag att utreda vilka funktioner för beloppsgränser och hit-hörande spärrar som rimligen kan erbjudas av operatörerna innan en generell skyldighet införs. *Vodafone Sverige AB* (numera *Telenor*) anser att skyldigheten bara ska gälla konsumenter, samt påpekar att pris-sättning av samtal sker med viss fördröjning, vilket kan innebära att spärren aktiveras med viss eftersläpning. *Tele2 Sverige AB* anser att de tekniska svårigheterna för framför allt förvalsooperatörer måste beaktas. *Unicorn Telecom AB* motsätter sig att en skyldighet att tillhandahålla en kreditgräns införs eftersom det finns operatörer som erbjuder detta och då konsumenterna som efterfrågar det därför kan vända sig till dessa.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande bestämmelsen i 5 kap. 4 § första stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) innebär att endast en operatör som har förpliktats att tillhandahålla

samhällsomfattande tjänster (en USO-operatör) kan åläggas att kostnadsfritt erbjuda en tjänst som innebär spärning vid överskridande av kreditgräns (se avsnitt 4.4).

E-komutredningen hade emellertid i sitt betänkande Lag om elektronisk kommunikation (SOU 2002:60) föreslagit att denna skyldighet skulle omfatta alla som tillhandahåller elektroniska kommunikations-tjänster. Vid behandlingen av ärendet beaktade regeringen vissa synpunkter som framkommit under remissbehandlingen, bl.a. att en mobiloperatör inte har möjlighet att uppdatera samtalskostnaden för betalsamtal och vissa internationella samtal i realtid (prop. 2002/03:110 s. 223). Vidare konstaterade regeringen att förvalsoperatörerna i flera fall utgörs av små aktörer för vilka en skyldighet att tillhandahålla en kreditgräns skulle vara oproportionerligt betungande. Mot denna bakgrund bedömde regeringen att möjligheten att ålägga en skyldighet att tillhandahålla spärning vid en övre kreditgräns endast skulle omfatta operatörer som förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Regeringen ansåg också att man kunde förvänta sig att konkurrerande operatörer kan komma att införa kreditgränser för att konkurrera om de kunder som önskar sådana tjänster.

De senaste årens problem med oväntat höga telefonikostnader och att endast ett fåtal operatörer erbjuder tjänsten gör att det finns anledning att nu omvärdera denna ståndpunkt. Ett abonnemangsavtal för exempelvis telefoni innebär oftast att telefoni-tjänster tillhandahålls löpande mot betalning i efterskott, vilket i princip ger abonnenten rätt till en oinskränkt kredit med därpå följande kreditansvar. Betalningsansvaret följer dessutom av abonnemangsavtalet även om tjänstetillhandahållaren och betalningsmottagaren kan vara någon annan än operatören. Just denna oinskränkta kredit och att allt fler tjänster tillhandahålls via elektronisk kommunikation tillsammans med de begränsade möjligheter abonnenten har att bestrida betalningsansvar, även om tjänsten utnyttjats av annan, har lett till att många abonnenter på senare år har drabbats av problem med oförutsett höga telefonikostnader. När det gäller fast telefoni- och Internetabonnemang var tidigare modemkapning en vanlig orsak till den oväntat höga debiteringen. Även mobiltelefonabonnenter har emellertid drabbats, t.ex. av fakturor avseende tjänster som de inte har beställt. I en del fall har abonnenten visserligen ringt upp det dyrare numret själv, men utan att vara medveten om den höga kostnad som är förknippad med numret eller tjänsten.

Regeringen anser att en rimlig utgångspunkt vid ingående av kreditavtal bör vara att kredittagaren har möjlighet att bestämma en övre gräns för den kredit som avtalet ska innefatta. Detta ger kredittagaren en möjlighet att själv överblicka konsekvenserna av avtalet. När det gäller abonnemangsavtal för telefoni är det dessutom viktigt att abonnenten kan skydda sig mot kostnader som uppstår genom exempelvis obehörig användning av abonnemanget. Starka skäl talar därför för att en abonnent bör ges en möjlighet att själv ha kontroll över sin konsumtion genom att bestämma gränserna för den kredit som ett abonnemangsavtal för telefoni ger. Den av utredningen föreslagna skyldigheten för operatörer att tillhandahålla en tjänst som innebär att abonnentens anslutning spärras om fordran mot abonnenten uppgår till en på förhand bestämd kreditgräns, ger abonnenten en god möjlighet att skydda sig mot höga kostnader. Det

är i dag endast ett fåtal operatörer i Sverige som på eget initiativ erbjuder sina abonnenter möjlighet till denna typ av spärning. Möjligheten till spärning vid en övre kreditgräns framstår enligt regeringens mening som så grundläggande för en abonnent att skyldigheten bör omfatta alla operatörer. Till skillnad mot vad som blir konsekvensen av spärning av enskilda nummer eller nummerserier kan abonnenten genom att välja en kreditgräns utnyttja abonnemanget utan begränsningar upp till valda belopp.

I lagtexten bör anges att spärning aldrig får innebära att abonnenten förhindras att ringa det nationella larmnumret eller andra avgiftsfria nummer.

Även beträffande denna spärrtjänst bör operatörerna åläggas en informationsskyldighet så att abonnenten uppmärksammas på möjligheten i samband med att abonnemangsavtal tecknas. Information om denna tjänst bör även lämnas på operatörsfakturor och hemsidor. Regleringen av hur denna skyldighet ska fullgöras bör lämpligen ske genom föreskrifter som meddelas av Post- och telestyrelsen.

Spärningen måste kunna förhindras eller avbrytas av abonnenten efter kontakt med operatören eller t.ex. genom användning av en säkerhetskod. Uppdatering av samtalskostnaden måste naturligtvis ske kontinuerligt. I allmänhet sker denna uppdatering i realtid. Särskilt när det gäller IP-telefoni och samtalstyper som vidarefaktureras, t.ex. mobilsamtal till och från utlandet och betalsamtalstjänster, kan uppdateringen dock ta längre tid.

Regeringen anser att denna tjänst ska tillhandahållas av alla operatörer, men det bör likväl finnas ett bemyndigande för Post- och telestyrelsen att föreskriva om undantag från skyldigheten eftersom de tekniska och administrativa förutsättningarna för tillhandahållande av kreditgränsen kan variera för olika telefonitjänster. Möjligheten att föreskriva om undantag från skyldigheten skulle exempelvis kunna användas för telefonitjänster som redan innebär en begränsad kreditrisk, exempelvis vid abonnemang med fasta månadskostnader. Undantag skulle också kunna användas när en kreditgräns inte är möjlig på grund av tekniska hinder som operatörerna inte råder över eller för operatörer som endast har företagskunder.

Regeringens förslag: De föreslagna tjänsterna ska tillhandahållas utan avgift för abonnenterna. Även ändringar av spärrtjänsterna ska vara avgiftsfria.

Utredningens förslag: Den tjänst som innebär att nummer och samtal kan spärras ska vara avgiftsfri, men om abonnenten vid fler än ett tillfälle under ett år begär att nummer ska spärras av operatören, får denne ta ut en avgift. För tjänsten som innebär att operatören avbryter telefoni-tjänsten om fordran mot abonnenten överstiger en kreditgräns får operatören ta ut en avgift som motsvarar den faktiska kostnaden för tjänsten.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* anser att spärrtjänsterna ska erbjudas kostnadsfritt och att ändring av nummerspärrens ska vara kostnadsfritt första gången. *Post- och telestyrelsen* anser att tjänsterna ska vara kostnadsfria och att operatörer inte heller ska ha möjlighet att ta betalt av den abonnent som mer än en gång under ett år begär att vissa typer av utgående samtal eller nummer ska spärras. *Konsumentvägledarnas förening* anser att tjänsterna alltid ska vara avgiftsfria för abonnenten. *Svenska IT-företagens Organisation* påpekar att realtidsbaserade faktureringsystem som gör det möjligt att snabbt uppdatera abonnentens aktuella skuld är kostsamma för små operatörer och anser att Post- och telestyrelsen bör få i uppdrag att utreda vilka spärrtjänster som bör vara avgiftsfria. Att avbryta tjänsten vid en viss kreditgräns bör kunna ske utan kostnad, liksom en ändring av kreditgränsen som abonnenten gör via webben. *Tele2 Sverige AB* menar att skyldigheten att införa en kreditgräns i faktureringsystemet är särskilt kostsam för operatörer med ett stort kundantal. *Unicorn Telecom AB* menar att om en skyldighet att införa spärr vid kreditgräns införs, ska det vara kostnadsfritt för abonnenten.

Skälen för regeringens förslag: De tjänster som nu föreslås är av stor betydelse för abonnenters möjlighet att genom egna åtgärder överblicka konsekvenserna av sina åtaganden i samband med tecknande av telefoni-abonnemang. Kostnaden för fasta och mobila telefonabonnemang samt Internetanvändning utgör i många fall en förhållandevis stor del av utgifterna i ett hushåll. De nu föreslagna tjänsterna framstår därför som särskilt angelägna för abonnenter som har ett begränsat betalningsutrymme. En utgångspunkt för regeringens ställningstagande i denna del är att det är angeläget att de abonnenter som har störst behov av tjänsterna också har en reell möjlighet att använda sig av dem. Det måste därför beaktas att det finns en risk att resurssvaga abonnenter, som har sämst möjligheter att ekonomiskt klara av oväntat höga telefoni-kostnader, låter bli att sätta en kreditgräns på sitt abonnemang eller att spärra exempelvis betalsamtal om dessa tjänster är förenade med en kostnad.

Tjänsten som innebär att abonnenten kan spärra vissa typer av nummer och samtal ska, såvitt avser operatörer som utsetts att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, enligt 5 kap. 3 § första stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) erbjudas abonnenten utan kostnad, vilket följer av USO-direktivet. Enligt vad som föreslås ovan ska samtliga operatörer ha en skyldighet att erbjuda denna tjänst. Regeringen

anser att spärningen har mycket stor betydelse för abonnentens möjlighet att överblicka konsekvenserna av sitt avtal och att det skulle vara olyckligt om abonnenterna avstår från spärrmöjligheten av kostnadsskäl. Det kan också konstateras att de flesta operatörer redan i dag erbjuder spärrning av utlands- och satellitnummer utan kostnad för abonnenten. Regeringen anser därför att tjänsten ska erbjudas utan extra avgift för abonnenten.

Vissa operatörer har i sina remissyttranden antytt att det finns en risk att vissa abonnenter kan komma att utnyttja spärrtjänsten vid ett stort antal tillfällen. Utredningen har föreslagit att avgift får tas ut om ändringar sker oftare än en gång per år. Regeringen bedömer dock att risken för missbruk kan antas vara liten och att de flesta abonnenter kommer att ändra sina spärrningar i liten omfattning. Något större behov av den föreslagna rätten för operatörerna att ta ut avgifter vid mer frekventa ändringar i spärren kan därför inte anses finnas. Det är regeringens uppfattning att operatörerna dessutom kan minimera kostnaderna genom att exempelvis göra det möjligt för abonnenten att själv genomföra ändringar i spärren via operatörens hemsida.

Spärrning vid överskridande av kreditgräns ska enligt 5 kap. 4 § första stycket 1 LEK erbjudas kostnadsfritt av en USO-operatör. Av 5 kap. 4 § tredje stycket samma lag följer att abonnenten har rätt att utan kostnad under löpande avtalsperiod ändra angivet belopp. Flera remissinstanser har påpekat att det kan vara kostsamt att utveckla denna tjänst, varför en skyldighet för alla operatörer att avgiftsfritt tillhandahålla tjänsten skulle kunna drabba vissa operatörer hårt. Vissa remissinstanser har påpekat att det framför allt är små operatörer som drabbas av höga initialkostnader, medan andra menar att kostnaden blir högre för stora operatörer med många abonnenter.

Regeringen konstaterar att möjligheten för en abonnent att förse sitt abonnemang med en beloppsgräns kommer att innebära ökade kostnader för många operatörer, vilket talar för att operatörerna ska ha rätt att ta ut en avgift för denna tjänst. Emellertid anser regeringen att även denna tjänst är av störst betydelse för de abonnenter som har små ekonomiska marginaler och för vilka en oväntat hög debitering innebär stora problem. Det ger en trygghet att veta hur stora utgifterna kan bli då den löpande förbrukningen kan vara svår att uppskatta. Det finns en uppenbar risk att just dessa abonnenter inte väljer denna tjänst om den medför en extra kostnad. Om operatörerna ges en möjlighet att ta ut avgifter för tjänsten, kan därför syftet med bestämmelsen äventyras och regeringen anser därför att tjänsten ska vara avgiftsfri. Inte heller när det gäller denna spärr finns det anledning att tro att abonnenter kommer att ändra sin kreditgräns i sådan utsträckning att operatören ska ha rätt att ta ut en avgift vid sådana ändringar.

6 Konsekvenser

De föreslagna skyldigheterna att tillhandahålla spärrtjänster kommer att medföra kostnader och merarbete för operatörerna. De nackdelar som dessa krav innebär måste emellertid ställas i relation till de fördelar som

förslaget innebär, både för abonnenterna och för operatörerna. Det kan konstateras att förtroendet för och inställningen till elektroniska kommunikationer påverkas av förekomsten av säkerhetsproblem, såsom exempelvis modemkapning. Av denna anledning kan den slutsatsen dras att en minskning av sådana problem har en positiv inverkan på hela branschen. Användande av dyra nummer och tjänster som debiteras via teleräkningen kan leda till mycket höga kostnader för abonnenterna och utgör därmed också en risk för kreditförluster för operatörerna. Även av denna anledning bör det ligga i operatörernas intresse att abonnenter utnyttjar de möjligheter som finns för att skydda sin anslutning mot obehörig eller oönskad användning.

Förslaget medför att de operatörer som i dag inte erbjuder tjänsterna kommer att få kostnader för att utveckla sådana tjänster och att de som erbjuder tjänsterna mot en avgift får ett visst inkomstbortfall. Det kan konstateras att spärrning av vissa samtal eller nummer redan erbjuds av de flesta operatörer och att detta oftast sker utan extra avgift för abonnenten. Operatörerna kan minska sina kostnader genom att låta abonnenten själv beställa spärrtjänsten via operatörens hemsida. Spärrning vid överskridande av en kreditgräns erbjuds emellertid endast av ett fåtal operatörer. Särskilt när det gäller spärrning vid en viss beloppsgräns kan kostnaderna initialt vara höga, om operatören måste göra förändringar i faktureringsystemen, vilket kan vara svårare för en liten operatör att bära än för en stor. Å andra sidan kan antalet abonnenter hos större operatörer innebära att mer komplexa, och därmed dyrare, system måste användas. Regeringen gör därför bedömningen att de kostnader som operatörerna drabbas av inte i någon nämnvärd utsträckning kommer att påverka företagens möjligheter att konkurrera.

För Post- och telestyrelsen medför förslaget att styrelsen ska utfärda föreskrifter om hur skyldigheterna enligt de nya bestämmelserna ska fullgöras och om eventuella undantag. Föreskriftsarbetet kommer inledningsvis att innebära en ökad arbetsbörda, dock av så begränsad omfattning att det bör rymmas inom ramen för befintliga medel. Den tillsyn som styrelsen utövar över operatörerna kommer att omfatta även de föreslagna bestämmelserna. Regeringen bedömer dock att det inte är troligt att de nya skyldigheterna kommer att påverka antalet tillsynsåtgärder hos styrelsen i någon större utsträckning. Post- och telestyrelsens tillsynsverksamhet är avgiftsfinansierad och den kostnad som kan uppkomma får finansieras inom ramen för dessa medel.

Post- och telestyrelsens beslut i ärenden enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation om exempelvis operatörsförpliktelser kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det kan dock antas att det kommer att röra sig om ett litet antal mål. De budgetära konsekvenserna bedöms därför kunna hanteras inom befintliga anslag.

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen om elektronisk kommunikation träder i kraft den 1 juli 2008.

Utredningens förslag: Utredningen har föreslagit att lagstiftningen skulle träda i kraft den 1 april 2006.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte haft något att erinra mot förslaget. *Tele2 Sverige AB* och *Vodafone Sverige AB* (numera *Telenor*) påpekar att det är viktigt att operatörerna medges en acceptabel tid att införa spärrmöjligheterna. *Post- och telestyrelsen* anser att det är angeläget att ändringsförslagen i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation införs snarast.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att ändringarna genomförs så snart som möjligt. Samtidigt är det viktigt att de operatörer som för närvarande inte erbjuder tjänsterna får en acceptabel tid på sig att utveckla dessa. Framför allt när det gäller möjligheten att lägga in kreditgränser i operatörernas faktureringsystem kan operatörernas förutsättningar skilja sig åt. Inget har framkommit som tyder på att det skulle vara tekniskt problematiskt att införa detta, tvärtom har flera remissinstanser uppgett att möjligheterna redan finns. Den nu föreslagna tidpunkten för ikraftträdande ger därför enligt regeringens bedömning operatörerna tillräcklig tid att anpassa sina system till förändringarna.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

5 kap. 3 och 4 §§

Ändringarna innebär att bestämmelserna i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) om spärrning av vissa samtal eller nummer i 5 kap. 3 § första stycket och spärrning vid övre kreditgräns i 5 kap. 4 § första stycket 1 och tredje stycket upphävs. Bestämmelserna ersätts med nya bestämmelser i 5 kap. 7 a och 7 b §§ LEK.

Övriga ändringar är av redaktionell art.

5 kap. 7 a §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.4 och 5.6.

I *första stycket* har förts in en bestämmelse som innebär att alla operatörer som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst på begäran av en abonnent avgiftsfritt ska spärra vissa typer av utgående samtal eller nummer. Beträffande en operatör som har ålagts att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster finns i dag motsvarande bestämmelse i 5 kap. 3 § första stycket LEK, som nu föreslås upphävas. Vad som utgör en telefonitjänst definieras i 1 kap. 7 § LEK. Definitionen omfattar såväl fast telefoni som mobiltelefoni och uppringd Internetaccess. Viss IP-telefoni omfattas dock inte av begreppet. Med nummer avses både sådana nummer som omfattas av den svenska nummerplanen och

nummer som administreras av mobiloperatörerna själva (för t.ex. Premium sms). Spärning av nummer kan t.ex. omfatta alla nummer som föregås av det internationella prefixet eller alla nummer i vissa särskilda nummerserier. De typer av samtal som avses är exempelvis dyra betal-samtal.

Tjänsten ska tillhandahållas avgiftsfritt vilket innebär att operatören inte får ta ut någon extra avgift för att tillhandahålla spärrmöjligheten.

I *andra stycket* åläggs operatörerna en skyldighet att informera abonnenter i samband med att abonnemangsavtal tecknas. Här anges också rätten att utan tillkommande avgift göra ändringar i spärrns omfattning.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras. Stycket innehåller även ett bemyndigande om rätt att föreskriva om eventuella undantag från skyldigheten. Enligt USO-direktivet ska en USO-operatör som har förpliktats att tillhandahålla telefoni-tjänst till fast nätanslutningspunkt alltid tillhandahålla de tjänster som avses i denna bestämmelse. För att inte komma i strid med direktivet anges därför att en sådan operatör inte får undantas från skyldigheten.

5 kap. 7 b §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.5 och 5.6.

Av *första stycket* följer att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefoni-tjänst ska avbryta tjänsten, om fordran mot abonnenten överstiger ett belopp som är angivet på förhand av abonnenten och abonnenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas. Beträffande en operatör som har ålagts att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster finns i dag en bestämmelse med liknande innehåll i 5 kap. 4 § första stycket 1 LEK, som nu föreslås upphävas. Tjänsten ska vara avgiftsfri för abonnenten. Detta innebär att det inte ska vara förenat med någon extra kostnad för den abonnent som väljer att förse sitt avtal med en beloppsgräns och att det inte heller ska tas ut någon avgift i de fall som spärrn aktiveras när beloppsgränsen uppnås eller i samband med att spärrn avaktiveras. Att abonnenten ska ange beloppet fråntar självklart inte operatören möjligheten att göra en sedvanlig kreditprövning.

Att spärrningen av abonnemanget inte får innebära att abonnenten hindras från att ringa avgiftsfria samtal, t.ex. nödsamtal, anges i *andra stycket*.

I *tredje stycket* anges att en operatör ska informera abonnenten om möjligheten att förse abonnemanget med en kreditspärr i samband med att avtalet tecknas samt att abonnenten ska ha rätt att under löpande avtalsperiod utan avgift ändra angivet belopp.

En reglering av hur skyldigheterna ska fullgöras kan förväntas bli förhållandevis detaljrik, varför det i paragrafens *fjärde stycke* finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldigheten. Bemyndigandet gäller även möjligheten att föreskriva om undantag från skyldigheten.

Sammanfattning av betänkandet Konsumentskydd vid modemkapning

Prop. 2007/08:86
Bilaga 1

I betänkandet lämnas förslag till åtgärder för att skydda abonnenter mot s.k. modemkapning. Med modemkapning menas att ett uppringningsprogram, en s.k. dialler, laddas ner på ett medel för distanskommunikation (i praktiken en dator), ändrar fjärranslutningen och utan användarens godkännande ringer upp ett nytt, ofta betydligt dyrare nummer.

I betänkandet konstateras att modemkapning berör flera rättsområden och att förfarandet som används vid modemkapning ofta strider mot såväl marknadsrättsliga som straffrättsliga bestämmelser. Utredningen har vidare konstaterat att modemkapning kan motverkas genom flera olika åtgärder, bl.a. genom att begränsa möjligheterna att ägna sig åt modemkapning och att införa spärrmöjligheter för abonnenterna. Utredningen föreslår därför att det införs en ny lag om åtgärder mot vissa uppringningsprogram, varigenom möjligheten att använda uppringningsprogram för att säkra betalning regleras. Detta ska vara tillåtet endast om omkopplingen av modemmet sker till ett nummer som ingår i en för ändamålet särskilt avsatt, förhandsspärrad, serie. Abonnenter ska inte vara betalningsskyldiga för fordran som uppstått när ett uppringningsprogram använts i strid med bestämmelsen. Härutöver föreslår utredningen vissa ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, som i huvudsak innebär att abonnenter ska ha rätt att förse sitt abonnemang med två olika spärrtjänster. För det första ska alla abonnenter ha rätt till en tjänst som innebär att, på abonnentens begäran, vissa nummer och samtal spärras. För det andra ska en tjänst som innebär att operatören spärrar abonnemanget om fordran mot abonnenten överskrider en på förhand bestämd kreditgräns erbjudas alla abonnenter. Förslaget innebär att en skyldighet att erbjuda tjänsterna åläggs alla operatörer som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster. En sådan skyldighet kan i dag bara åläggas vissa särskilt utsedda operatörer (s.k. USO-operatörer). Tjänsterna ska enligt förslaget tillhandahållas kostnadsfritt eller mot en avgift som motsvarar operatörens kostnad för tjänsten.

1 Förslag till lag om åtgärder mot vissa uppringningsprogram

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Ett program som tillfälligt eller varaktigt ändrar fjärranslutningen hos ett medel för distanskommunikation (uppringningsprogram) får göras tillgängligt för att säkerställa betalning endast om programmet utslutande ringer upp ett nummer i en serie som särskilt har avsatts för detta ändamål av den myndighet regeringen bestämmer.

Den som av myndighet har tilldelats nummer i den serie som avses i första stycket skall se till att dessa nummer på förhand är spärrade för uppringning. Den som har tilldelats sådana nummer får upphäva spärrningen av nummer i den angivna serien endast om abonnenten uttryckligen begär det. Har spärrningen upphävts skall på abonnentens begäran den som har tilldelats numret med omedelbar verkan och utan kostnad åter se till att uppringning spärras.

2 § En abonnent skall inte vara betalningsskyldig för sådana kostnader för uppringning som uppstår till följd av att ett uppringningsprogram görs tillgängligt i strid med 1 §, om inte abonnenten eller någon annan behörig användare uttryckligen samtyckt till uppringningen.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om användning av sådana uppringningsprogram som avses i 1 §. Föreskrifterna får avse

- hur samtycke till nedladdning av programmet skall lämnas,
- vilken information som skall lämnas före ianspråktagandet av de tjänster som tillhandahålls i nummerserien och under uppkopplingstiden,
- installation och avinstallation av programmet,
- högsta pris för de tjänster som tillhandahålls i nummerserien och automatiskt avbrytande av uppkopplingen efter viss tid, och
- krav på funktion och säkerhet hos programmet.

4 § Den som enligt 3 kap. 19 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation av myndighet har fått tillstånd att använda nummer skall beträffande dessa nummer säkerställa att 1 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § efterlevs.

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilken myndighet som skall utöva tillsyn enligt denna lag.

6 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av denna lag att

1. yttra sig och lämna de upplysningar som behövs i ett ärende om efterlevnaden av lagen, och
2. tillhandahålla de handlingar, program och liknande som kan ha betydelse för utredningen.

Förelägganden enligt första stycket får förenas med vite.

För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs, dock inte bostäder. Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs vid tillsynen.

7 § Tillsynsmyndigheten skall beträffande den som fått sådant tillstånd som avses i 4 § tillämpa följande bestämmelser i 7 kap. lagen om elektronisk kommunikation för att 1 och 4 §§ samt föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § skall efterlevas:

- 4 § om underrättelse,
- 5 § första, andra och fjärde styckena om förelägganden, förbud och andra åtgärder,
- 6 § första stycket 2, 4 och 5 samt andra och tredje styckena om omedelbar återkallelse av tillstånd och ändring av tillståndsvillkor, och
- 8 § om åtgärder i särskilt allvarliga fall.

Tillsynsmyndigheten får beträffande näringsidkare som gör upp-ringsprogram tillgängliga för att säkerställa betalning men inte omfattas av tillsynen enligt första stycket meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att 1 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av 3 § skall efterlevas. Sådana förelägganden och förbud får förenas med vite.

8 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltnings-domstol. Beslut om sådan underrättelse som avses i 7 kap. 4 § lagen om elektronisk kommunikation får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Tillsynsmyndighetens beslut enligt 6 och 7 §§ skall gälla omedelbart, om inte annat bestäms

Denna lag träder i kraft den 1 april 2006.

2 Förslag till förordning om åtgärder mot vissa uppringsprogram

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Post- och telestyrelsen är tillsynsmyndighet enligt lagen (2006:000) om åtgärder mot vissa uppringsprogram.

2 § Post- och telestyrelsen skall avsätta en sådan nummerserie som avses i 1 § första stycket lagen om åtgärder mot vissa uppringsprogram och får meddela sådana föreskrifter som avses i 3 § lagen om åtgärder mot vissa uppringsprogram.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2006.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 3 kap. 21 § samt 5 kap. 3, 4 och 7 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

21 §

Tillstånd att använda nummer får förenas med villkor om

1. vilket slag av tjänst som numret skall användas för,
2. faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
3. skäligen giltighetstid med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,
4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd beviljats enligt 22 §, och
5. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer.

I lagen (2006:000) om åtgärder mot vissa uppringsprogram finns bestämmelser om att den som fått tillstånd att använda nummer beträffande dessa skall säkerställa att vissa bestämmelser i lagen och som har meddelats med stöd av lagen efterlevs.

5 kap.

3 §

Den som enligt 1 § första stycket 2 skall tillhandahålla tillgång till allmänt tillgängliga telefoni-tjänster skall på begäran av en abonnent avgiftsfritt spärra vissa typer av utgående samtal eller nummer.

Den som enligt 1 § första stycket 3 eller 4 skall tillhandahålla abonnentförteckningar och upplysningstjänster skall behandla erhållen information på ett icke-diskriminerande sätt.

Den som enligt 1 § första stycket 3 eller 4 skall tillhandahålla abonnentförteckningar och upplysningstjänster skall behandla erhållen information på ett icke-diskriminerande sätt.

4 §

Den som enligt 1 § skall tillhandahålla en tjänst får i tillämpliga fall åläggas skyldighet att

1. kostnadsfritt avbryta en allmänt tillgänglig telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt, om fordran mot abonnenten överstiger ett belopp som är angivet av abonnenten på förhand och abonnenten inte begär att tjänsten ändå skall tillhandahållas,

2. tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,

3. göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt

4. tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

Taxor som avses i första stycket 2 skall göras allmänt tillgängliga.

1. tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,

2. göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt

3. tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

Taxor som avses i första stycket 1 skall göras allmänt tillgängliga.

7 §

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall

1. se till att tjänsten och det allmänna telefont nätet till fast nätanslutningspunkt uppfyller rimliga krav på god funktion och teknisk säkerhet samt på uthållighet och tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid,

2. medverka till att nödsamtal utan avbrott kan förmedlas avgiftsfritt för användaren,

3. i den mån det är tekniskt genomförbart, tillhandahålla den som motar nödsamtal lokaliseringssuppgifter,

4. på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och ickediskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning,

5. avgiftsfritt tillhandahålla en abonnent specificerade telefonräkningar som gäller användning av ett allmänt telefontät till fast nätanslutningspunkt eller därtill hörande allmänt tillgängliga telefonitjänster, om inte abonnenten har begärt att räkningen skall vara ospecificerad,

6. se till att slutanvändare från andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan nå svenska nummer, vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och den uppringde abonnenten inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden, och

7. i verksamheten ta hänsyn till funktionshinderade behov av särskilda tjänster.

6. se till att slutanvändare från andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet kan nå svenska nummer, vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och den uppringde abonnenten inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden,

7. i verksamheten ta hänsyn till funktionshinderades behov av särskilda tjänster,

8. på begäran av en abonnent spärra vissa typer av utgående samtal eller nummer, och

9. avbryta en allmänt tillgänglig telefonitjänst, om fordran mot abonnenten överstiger ett belopp som är angivet av abonnenten på förhand och abonnenten inte begär att tjänsten ändå skall tillhandahållas.

Samtal som är avgiftsfria för den uppringande abonnenten får inte anges på dennes telefonräkning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna skall fullgöras och om undantag från skyldigheterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna skall fullgöras och om undantag från skyldigheterna. *Undantag får när det gäller sådana skyldigheter som avses i första stycket 8 och 9 dock inte meddelas beträffande den som enligt 1 § skall tillhandahålla en tjänst.*

7a §

Tjänst som avses i 7 § första stycket 8 skall tillhandahållas

avgiftsfritt. Begär abonnenten mer än en gång under en tid av ett år att samtal eller nummer skall spärras, får för tjänsten tas ut en ersättning som dock inte får överstiga operatörens faktiska kostnader för åtgärden.

Tjänst som avses i 7 § första stycket 9 skall tillhandahållas avgiftsfritt eller mot en ersättning som inte överstiger operatörens faktiska kostnader för åtgärden.

En abonnent skall i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av allmänt tillgängliga telefonitjänster informeras om sin rätt enligt 7 § första stycket 8 och 9. Abonnenten skall beträffande tjänst som avses i 7 § förstastycket 9 ha rätt att under löpande avtalsperiod kostnadsfritt ändra angivet belopp. Att telefonitjänsten avbryts skall inte hindra abonnenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria nummer.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2006.

Förteckning över remissinstanser

Följande remissinstanser har yttrat sig över betänkandet Konsumentskydd vid modemkapning (SOU 2005:20).

Göta hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kommerskollegium, Barnombudsmannen, Finansinspektionen, Datainspektionen, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Marknadsdomstolen, Konsumentverket/Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden, Post- och telestyrelsen, TeliaSonera Sverige AB, Sveriges advokatsamfund, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Företagarnas Riksorganisation, Svenska Bankföreningen, Branschorganisationen Morgan, Konsumentvägledarnas förening, Näringslivets telekommunikationsförening, Stiftelsen Etiska rådet för Betalteletjänster, Svenska IT-företagens organisation, Tele2 Sverige AB, Vodafone Sverige AB.

Linköpings tingsrätt, Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic), Terminologisentrum, Näringslivets Regelnämnd, ABM Telecom AB, Branschföreningen för innehålls- och tjänsteleverantörer (BitoS), Bredbandsbolaget, F-Secure, Glocalnet AB, Hi3G Access AB, MCI, Microsoft AB, Stiftelsen för Internetinfrastruktur, Spray Network AB, Sveriges Konsumentråd, Sveriges konsumenter i samverkan (SKIS), Symantec, Telecom CMT Sweden AB, Telenor, Telitel Sverige AB, Universal Telecom har avstått från att yttra sig.

Yttranden har även inkommit från Unicorn Telecom AB, Bonnier AB, Skatteverket och Modern Times Group.

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 5 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 5 kap. 7 a och 7 b §§, samt närmast före 7 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.**3 §**

Den som enligt 1 § första stycket 2 skall tillhandahålla tillgång till allmänt tillgängliga telefonitjänster skall på begäran av en abonnent avgiftsfritt spärra vissa typer av utgående samtal eller nummer.

Den som enligt 1 § första stycket 3 eller 4 skall tillhandahålla abonnentförteckningar och upplysningstjänster skall behandla erhållen information på ett icke-diskriminerande sätt.

4 §

Den som enligt 1 § skall tillhandahålla en tjänst får i tillämpliga fall åläggas skyldighet att

1. kostnadsfritt avbryta en allmänt tillgänglig telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt, om fordran mot abonnenten överstiger ett belopp som är angivet av abonnenten på förhand och abonnenten inte begär att tjänsten ändå skall tillhandahållas,

2. tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,

3. göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt

4. tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

Taxor som avses i första stycket

1. tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris,

2. göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna telefont nätet och för användning av allmänna telefonitjänster, samt

3. tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna telefont nätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

Taxor som avses i första stycket 1 skall göras allmänt tillgängliga.

2 skall göras allmänt tillgängliga.

En abonnent skall i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av allmänt tillgängliga telefonitjänster informeras om sin rätt enligt första stycket 1 och skall under löpande avtalsperiod ha rätt att kostnadsfritt ändra angivet belopp. Att tjänsten avbryts skall inte hindra abonnenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

Spärrtjänster

7 a §

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall på begäran av en abonnent avgiftsfritt spärra vissa nummer eller typer av utgående samtal.

En abonnent skall i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av en allmänt tillgänglig telefonitjänst informeras om sin rätt enligt första stycket och skall under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra spärrningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Den som har förpliktats att tillhandahålla en tjänst enligt 1 § första stycket 2 får inte undantas från skyldigheten.

7 b §

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst skall avgiftsfritt ge abonnenten en möjlighet att få tjänsten spärrad vid ett belopp som abonnenten anger på förhand. När fordran mot abonnenten överstiger det angivna beloppet skall tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om abonnenten inte begär att tjänsten ändå skall tillhandahållas.

Att tjänsten avbryts skall inte hindra abonnenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

En abonnent skall i samband med att avtal träffas om tillhandahållande av en allmänt tillgänglig telefonitjänst informeras om sin rätt enligt första stycket och skall under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra angivet belopp.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2007.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-09-01

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, justitierådet Leif Thorsson och regeringsrådet Lars Wennerström.

Skydd mot modemkapning och liknande problem

Enligt en lagrådsremiss den 29 juni 2006 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Marie-Jeanette Axélius.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors.

Föredragande: Nyamko Sabuni

Regeringen beslutar proposition 2007/08:86 Spärrmöjligheter för telefonitjänster

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	5 kap. 7 a och 7 b §§	32002L0022
